

Фелікс Штейнбук

ГРАЙЛИВО-ЕПАТАЖНЕ «ПРОСТОПРОРОКУВАННЯ» У МАЙЖЕ ОДНОЙМЕННОМУ УРИВКУ ОЛЕСЯ УЛЬЯНЕНКА

DOI: 10.5281/zenodo.4394431

© Ф. Штейнбук, 2020. CC BY 4.0

*Творчість Олесь Ульяненко, 10 річниця смерті якого минула 17 серпня 2020 р., і за життя митця завжди провокувала неоднозначні критичні рефлексії. Відтак мета статті полягає у пошуках відповіді на просте, але водночас надзвичайно важливе питання про естетичний зміст останнього і незавершеного роману Олесь Ульяненко під назвою «Пророк», який, відповідно до назви і традиційних підходів, критики розглядали в ригористично-моралізаторському контексті. На противагу таким підходам, пропонується розвідка будується на розробленому та апробованому у тракті докторських і постдокторських студій тілесно-міметичному методі аналізу художніх творів, зміст якого обґрунтовано на основі поняття «тілесний міметизм» і який полягає у тому, що літературні тексти передусім досліджують з огляду на їхню тілесну детермінованість. Внаслідок цього **вперше** в українському літературознавстві інтерпретація вкрай суперечливої творчості письменника дозволила дійти **висновків**, за якими апокаліптична, буцімто, проблематика заперечується застосуванням стратегій іронії та епатажу, і тому образ повішеної на дереві жінки, якій зрізаною з її сідниць шкiрою зашили очі і рот, не лише символізує деперсоніфіковану чи навіть деантропологізовану особистість, а й водночас становить спробу дискурсивного подолання через іронічно описану епатажну ситуацію того невимовного жаху, що просто не може бути подоланим у будь-який інший спосіб. Натомість, у цілому зміст проаналізованого уривку роману полягає в тому, що, попри звично жахливий дискурс, репрезентований у цьому творі, письменницька стратегія змінюється остаточно, і, замість похмурого художнього споглядання за жахливим світом та дискурсивної прі із жахіттями оточуючого соціуму, реципієнту пропонують не обурення, гнів і заперечення оного, а іронічне грайливо-епатажне «простопророкування» з цього приводу.*

Ключові слова: *Олесь Ульяненко, тілесно-міметичний метод, тілесність, іронія, епатаж.*

Стосовно людини, якої з нами вже немає, прийнято говорити, що якби не її «перерваний політ», то вона і не таке, либонь, утнула б. Отож вторує цій тезі і О. Пуніна, яка, посилаючись на думку упорядниці незавершеного роману Олесь Ульяненко «Пророк» Н. Степули^{1*}, зазначає, що, «попри структурну незавершеність, твір є фактом письменницької творчості і ще одним підтвердженням незавершеності таланту автора»².

Натомість А. Власюк сформулював відповідну думку навіть більш радикально: мовляв, «буває, що з відходом письменника зникає те неповторне, що було в його творах. Це метафізика чи містика, назвіть як хочете, але так є. Ульяненко все своє залишив нам. Це ознака геніальності, а не письменницького таланту»³.

Репрезентована суголосність настільки різних авторів, особливо враховуючи те, що йдеться навіть не про автентичний цілісний артефакт, є, безумовно, над-

^{1*} О. Ульяненко не завершив цей твір, а тому Н. Степула скомпонувала текст зі шматків рукопису, який вийшов друком у вигляді завершеної книги у видавництві «Український пріоритет» 2013 року.

² Пуніна О. Самітний геній. Олесь Ульяненко: літературний портрет. Київ: Академвидав, 2016. С. 229.

³ Власюк А. Філософія пророка. URL: <https://uamodna.com/articles/filosofiya-proroka-prorok-roman-olesj-uljyanenko-indash-k-ukrayinsjkyu-priorytet-2013/>.

звичайно промовистою, оскільки дозволяє сконцентруватися насамперед на поетиці твору з більш ніж вимовною назвою – «Пророк».

Унаслідок цього, зокрема, О. Пуніна ствердила, що «у романі О. Ульяненка йдеться про соціальну патологічність і прагнення провісника майбутнього, знайшовши Бога, дати надію на зміни – світло чи то спасіння»⁴.

У свою чергу А. Власюк вже й зовсім без жодних літературознавчих, так би мовити, церегелій ошелешує несосвітено крайніми тезами, за якими «наївно ставити знак рівності між Ульяненком і пророком. І все ж [на думку цього критика] Ульяненко писав пророка саме з себе», а до того ж взагалі «був пророком української літератури»⁵.

Разом з тим, не таким однозначним у своїх рефлексіях стосовно «Пророка» виявився один із друзів Олеся Ульяненка – письменник М. Бриних, що висловив переконання, відповідно до якого «цей роман – відкритий реєстр гріхів, виставка-продаж соціальних виразок на честь Дня Незалежності»⁶, «цей порно-філософський трилер зазіхає не тільки на моральність, а й містить розкішний букет тем і висловлювань для всебічного цькування автора»⁷, бо «тут і ксенофобія, і пропаганда жорстокості та насильства, і паплюження державних урочистостей»⁸ і т. ін.

І тим не менш, погодившись заочно з М. Бринихом стосовно того, що хоч «пророків найчастіше не розуміють, а подекуди ще й розпинають»⁹, та, однак, це «проблема не сьогоднішнього дня»¹⁰, О. Соловей повертає дискусію на рівень морально-етичних імперативів, наголошуючи на тому, що «О. Ульяненко не просто створює образи рідкісних (але *можливих*) покидьків, він намагається прокричати прості й найпростіші істини: *так жити не можна, людина насправді є не така, людина повинна оговтатись і schaменутись*»¹¹ (курс. авт. – О. С.).

Утім, здається, що процитований лемент – це аж ніяк не письменницькі крики, а, либонь, все ж таки волання критика. І таким чином, враховуючи суперечливий чи, точніше, неавтентичний штиб згаданого вище видання роману, більш коректним буде обмежитися винятково прижиттєвою публікацією уривка з цього твору¹², на прикладі якого і запропонувати альтернативну стосовно озвучених ригористично-савонаролівських підходів інтерпретацію поетики Олеся Ульяненка.

Отже, мета пропонованої розвідки полягає у пошуках відповіді на просте, але водночас надзвичайно важливе питання про естетичний зміст роману під назвою «Пророк» за допомогою розробленого та апробованого у тракті докторських і постдокторських студій із застосуванням методу тілесно-міметичного аналізу художніх творів, зміст якого було обґрунтовано на основі поняття «тілесний міметизм», і який полягає в тому, що літературні тексти передусім досліджуються з огляду на їхню тілесну детермінованість¹³.

⁴ Пуніна О. Самітний геній... С. 234.

⁵ Власюк А. Філософія пророка...

⁶ Бриних М. Це Сквороду світ ловив і не впіймав. Ульяненко ж він згріб у жменю. URL: https://gazeta.ua/articles/events-journal/_ce-skovorodu-svit-loviv-i-ne-vpijma-v-ulyanenko-zh-vin-zgrib-uzhmenyu/514432.

⁷ Там само.

⁸ Там само.

⁹ Соловей О. Вселенський жах районного масштабу. URL: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2013/07/11/183448.html>.

¹⁰ Там само.

¹¹ Там само.

¹² Див.: Ульяненко О. Пророк. Уривок з роману. *Рідний край*. 2009. № 2 (21). С. 44–59.

¹³ Див. про це: Штейнбук Ф. М. Засади тілесного міметизму у текстових стратегіях постмодерністської літератури кінця XX – початку XXI століття. Київ: Педагогічна преса, 2007. 215 с.; Штейнбук Ф. М. Тілесність – мімезис – аналіз (Тілесно-міметичний метод аналізу художніх творів). Київ: Знання України, 2009. 292 с.; Штейнбук Ф. Українська література у контексті тілесно-міметичного методу. Сімферополь: ВД «Аріал», 2013. 392 с.

Відтак, маємо одразу звернути увагу на те, що твір, який автор починає з чогось подібного, а саме: «Я розповім тобі, мила, казку, ходімо зі мною... Я розповім про Ілька Гугенштайнера, котрий перед святами Кучок пообіцяв станцювати гопака на черепі Івана Бишовця»¹⁴, а закінчується тим, що «я виліз на стіл, хапонував драпу, запив пивом <...> Кричу: «Я роздеру тебе, почваро, і ти покотишся прямо в пекло...». Волав із годину, але він давно зслизнув. Я продовжував дудлити пиво, поки аж не звалився зі столу, мордою в чуже блювотиння»¹⁵, – такий твір навряд чи надається на пояснення, за яким, на переконання О. Солов'я, «це доросла література про жажливе доросле життя. Ніяких жартів, усе по-справжньому й майже за Лавкрафтом»¹⁶. Адже «точка неповернення, мабуть, уже позаду»¹⁷, і «приречена цивілізація спостерігатиме свій безславний кінець не інакше, як у живому етері»¹⁸.

Зрозуміло, що після таких апокаліптичних візій думка про літературний твір може видатися не зовсім доречною, але, попри всю повагу до жанру одкровення ламатися у відчиненні майже дві тисячі років тому назад двері навряд чи є продуктивною стратегією. Тим більше що, за М. Бринихом, «головна сюжетна лінія кружляє довкола порнозірки мадам З-зі, яка перетворила сонне передмістя на знімальний майданчик «фільмів для дорослих»¹⁹. А до того ж «Ульяненко щедро послуговується гротеском»²⁰, і тому «у його тексті сам Босх танцює гопака»²¹.

І справді, мало того, що в позірно цнотливій українській провінції, зокрема у «містечку Т», з неочікуваним візитом з'являється «Мадам Батерфляй, мадам З-зі, Королева, як відразу нарекли її в цьому ляльковому, з іграшковою церквою, з коробочкою-мерею, з шикарним модерним ящиком тюряги містечку»²², і що мета цих відвідин полягала у тому, аби «збирати натуру для дорослого кіно»²³, – проблема виникла ще й через те, що із самою «мадам З-зі» сталася неабияка прикрість.

Так, «одного гоного дня <...> поржавленого не інакше як лихим, нашу красуню знайшли голою і почепленою на найвищому висохлому дереві»²⁴. Щобільше, «коли її зняли, то блюстителі закону зробили цілком очевидний висновок: рот і очі пані З-зі [були] зашиті шматками шкіри»²⁵. А надто «виходило, що» це «шкіру з її сідниць зрізали і трансплантували на обличчя»²⁶, внаслідок чого «пані померла від асфіксії, тобто напросто – задихнулася»²⁷.

Певно, досить важко вирішити, що у цьому зачині здатне вразити сильніше: зазіхання на національно-провінційну незайманість, сексуально-збочений ритуал, смертельною жертвою якого стала «пані З-зі», чи непогамовна саркастично-макабрична іронія, що нею щецрть просякнуто аналізований твір.

Зрештою, можна спробувати поєднати усі ці три первня у такому значеннево-образному просторі, який від початку задається не зовсім зрозумілою на окресленому тлі згадкою стосовно того, що «епатаж не надто солодких речей призводить до диктатури або фашизму»²⁸. Та якщо взяти до уваги той факт, за яким надруко-

¹⁴ Ульяненко О. Пророк. С. 44.

¹⁵ Ульяненко О. Пророк. С. 59.

¹⁶ Соловей О. Вселенський жах...

¹⁷ Там само.

¹⁸ Там само.

¹⁹ Бриних М. Це Сквороду світ ловив і не впіймав...

²⁰ Там само.

²¹ Там само.

²² Ульяненко О. Пророк... С. 44.

²³ Там само.

²⁴ Там само.

²⁵ Там само. С. 45.

²⁶ Там само.

²⁷ Там само.

²⁸ Там само. С. 44.

ваний уривок роману «Пророк» містить монологічну розповідь від першої особи, що її провадить кримінальний, сказати б, інтелектуал, який до того ж, щоправда, за його власними словами, постає у трьох іпостасях, включно з іпостассю янгола²⁹, і що (ця розповідь) стосується, у тому числі, почуттів оповідача до Лани, себто до сумнозвісної «пані З-зі», то тоді історія, яку тче останній у «Пророці», може бути інтерпретованою в кодах переходу власне від сексуальної сфери до інтелектуальної і навпаки.

Це наштовкує на думку про те, що деякі дослідники, вочевидь, мають рацію, коли стверджують, що людину можна визначити, зокрема, і як істоту статеву, оскільки те, що міститься Знизу, – стать людини, відображається Зверху та спричинює індивідуалізацію свідомості через актуалізацію статевої приналежності. Таким чином, Верх і Низ є нерозривно пов'язаними в людині, а отже, той, хто хоче говорити на мові розуму, не повинен втішатися ілюзією, за якою ця мова є ізольованою від статевої приналежності мовця і за якою розум нібито не корелює із плоттю³⁰.

Прикметно, що й оповідач чи, точніше, один із оповідачів у «Пророці» теж міркує у схожих категоріях, стверджує, що йому «хотілося жерти, спати, злягатися...»³¹, і схиляється до максими, за якою у цьому торжестві плоті спалахує, «напевно <...> іскра надії»³², бо, як йому здається, «либонь, отакий перший крок до Бога...»³³.

Утім, варто все ж таки повернутися від цих метафізичних аспірацій до текстуральної реальності аналізованого уривка, де образ коханої переважно твориться з тілесно зумовленого матеріалу – зумовленого тим, що «пані З-зі», тобто «Лана, справді була шикарною. Повні несиліконові губи; величезні коров'ячі очі, тільки зеленого кольору; чутливі груди, що гойдалися під прозорою блузкою, безсоромно виставляючи врізнобіч кругленькі, із загостреними кінчиками соски; чорна грива волосся, натреновані ноги і все, що може звести чоловіка з розуму або – лишити байдужим»³⁴. А тому, як здається, не мало жодного значення, що «вона ще сама не знала (та й не треба) і не здогадувалася, хто допомагає і керує в її житті. Бог чи диявол»³⁵. Адже у цьому разі йдеться про винятково тілесну красу, яка, далєбі, здатна втішити обох зацікавлених трансцендентних істот.

Проте хтось все ж таки не пошкодував ці яскраві та виразні форми і влаштував ледь не мистецько-містичний перформанс, чи не блузнірчо використавши саме тіло «пані З-зі», аби у карнавальний, щоправда, спосіб перевернути Низ на Верх.

У зв'язку з цим перформансом необхідно зазначити, що формування єдиної візуальної площини «обличчя – статеві органи» є онтологічно та антропологічно важливою передумовою виникнення не просто людської сексуальності, а й такого суто людського феномена, як феномен естетики; відповідно, така передумова суттєвим чином сприяє також й еротичній символізації сексуальних стосунків у культурі.

Ці стосунки одними з перших знайшли своє відображення в міфології та в релігійних культях, що дало підстави Ю. Еволі говорити про «метафізику статі»³⁶. Та найголовніше те, що саме у цій «точці» рефлексії «метафізика статі» візуалізується у дзеркалі культури, внаслідок чого відбувається диференціація на чоловіче та на жіноче начала, які у витворах мистецтва набувають усієї своєї завершеної повноти.

²⁹ Там само. С. 59.

³⁰ Антонов В. Ю. Зеркало: онтология невидимого. URL: <http://ivanem.chat.ru/zerkalo.htm>.

³¹ Ульяновко О. Пророк... С. 58.

³² Там само.

³³ Там само.

³⁴ Там само. С. 53.

³⁵ Там само.

³⁶ Див.: Эвола Ю. Метафизика пола. Москва: Наука, 1996.

Натомість найголовнішим видається все ж таки те, що чоловік та жінка, хоч і по-різному, але передусім є вписаними у буття остільки, оскільки анатомічна диференціація статей спричинює онтологічний розподіл світу на чоловіче та жіноче начала. І це приречено визначає ту полярність буття, яка анатомічно закарбовується в кожній людині. Але разом з тим це, власне, наша статевая тілесність становить підґрунтя для буття, яке реалізує себе у символічному відтворенні³⁷.

І саме тому зображення в літературі різноманітних проявів, пов'язаних зі ставом вмотивованими текстогенними корелятами, не може нести в собі, незалежно від будь-яких інтенцій авторів, лише моральний чи етичний зміст – не менш, а, либонь, ще більш суттєвим, на що такі тексти здатні претендувати, є зміст естетичний.

Свідченням слушності останньої тези може слугувати реалізація у творах постмодерністської літератури загалом і аналізованого уривка Олеса Ульяненка зокрема таких двох, на перший погляд, далеких від феноменів чоловічості та жіночості текстових стратегій, як стратегії іронії та епатажу.

Проте надзвичайно цікавим, показовим і значущим збігом є той факт, що У. Еко, характеризуючи свого часу «постмодерністську ситуацію» в культурі, зробив це наступним оригінальним чином: «Постмодерністська позиція нагадує мені становище чоловіка, що закохався у дуже освічену жінку. Він розуміє, що не може сказати їй: «Кохаю тебе до нестями», бо розуміє, що вона розуміє (а вона розуміє, що він розуміє), що подібні фрази – прерогатива Ліала. Однак вихід є. Він повинен сказати: «За висловом Ліала, я кохаю тебе до нестями». При цьому він уникає штучної примітивності й прямо показує їй, що не має змоги говорити по-простому, і тим не менш він доводить до її відома те, що збирався довести, – тобто те, що він кохає її, але що їхнє кохання живе в епоху втраченої простоти.

Якщо жінка готова грати в ту ж саму гру, то вона зрозуміє, що освідчення в коханні залишилося освідченням у коханні. Жодному зі співрозмовників простота не дається, обидва витримують натиск минулого, натиск усього-до-них-казаного, якого вже неможливо позбутися, обидва свідомо й залюбки вступають у гру іронії... І все ж таки їм вдається ще раз поговорити про кохання»³⁸.

Ця розлога цитатація є більш ніж вимовною, оскільки, попри об'єктивне і тотальне заперечення усього попереднього досвіду, на що, між іншим, і зазіхає постмодерністський дискурс, він не може заперечити того, на чому цей досвід постає – не може заперечити буття та його, тобто буття, підвалини, які становить тілесне начало.

Але у зв'язку з тим, що й розуміння даного начала зазнало глобальної трансформації, а отже, і профанації у рамках культурного розвитку людської цивілізації, досить часто тілесність у своєму довершеному та найвиразнішому вимірі репрезентують через феномени чоловічості та жіночості, як мінімум, іронічно, а як максимум – епатажно.

Саме це, власне, і можна спостерігати в аналізованому уривку Олеса Ульяненка «Пророк», коли нестримна іронія, притаманна викладачу оповідача, супроводжує епатажні описи тієї частки соціуму, до якої цей оповідач виявляється безпосередньо причетним.

Звісно, можна цитувати відповідні епізоди нескінченно, а тому краще, либонь, просто прочитати весь уривок. Утім, як здається, цілком достатньо й одного такого епізоду, в якому йдеться про те, що, наприклад, «першим відкриттям Гугенштайнера була саморобна катапульта, яку він-таки й використовував, – чу-

³⁷ Антонов В. Ю. Зеркало: онтология невидимого...

³⁸ Эко У. Заметки на полях «Имени розь» / Эко У. Имя розь. Москва: Художественная литература, 1989. С. 460.

додійний, треба сказати, медичний агрегат у гінекології»³⁹.

І це аж ніяк не помилка й не обмовка, бо, «як відомо, авіаційна катапульта викидає людину на двадцять-тридцять метрів», а тому «у полку, де Гугенштайнер працював механіком, після гульбища він надумав прокатати свою коханку на катапульти. Баба пролетіла десь тридцять метрів, і в неї стався викидень»⁴⁰.

За такої перспективи історія символічно осліпленої та по-справжньому задушеної шкірою з власних сідниць «порнозірки» навряд чи може сприйматися цілком серйозно, але тільки за умови, що й іронія, й епатаж розглядаються не із соціологічної точки зору, а, щонайменше, з позиції філософсько-естетичної, за якою іронія означає «удавання», а «іронічний модус художності полягає у радикальному відмежуванні я-для-себе від я-для-іншого»⁴¹ (тут і далі курсив автора. – В. Т.).

Отож тільки за таких обставин можна, по-перше, погодитися з тією думкою, що «формулою іронічного модусу художності є *дивергенція* внутрішньої заданості буття («я») та його зовнішньої даності (дієвої границі)»⁴², а по-друге, неважко дійти закономірного висновку, відповідно до якого така дивергенція виникає лише за умови наявності чогось, що можна роз'єднувати розмежовуючи, але аж ніяк не розділяючи. І цим критеріям, вочевидь, чи не ідеально відповідає взаємозв'язок між чоловічим і жіночим початками.

Як підсумок, за окреслених обставин образ повішеної на дереві жінки, якій зрізано з її сідниць шкірою зашили очі і рот, у якій у такий спосіб відібрали здатність до бачення і говоріння, тобто до того, що, за великим рахунком, і визначає людський вимір антропологічної істоти, і яка без мови і погляду перетворилася на дегуманізований шматок плоті, позбавлений навіть еротичної привабливості, – образ цієї жінки не лише символізує деперсоніфіковану чи навіть деантропологізовану особистість, а й водночас становить спробу дискурсивного подолання через іронічно описану епатажну ситуацію того невимовного жаху, що просто не може бути подоланим у будь-який інший спосіб.

Сказати б інакше, зміст уривка Олесь Ульяненка «Пророк» полягає в тому, що, попри традиційно жакхливий дискурс, репрезентований у цьому творі, письменницька стратегія змінюється остаточно, і, замість похмурого художнього споглядання за жакхливим світом та дискурсивної прі із жакхиттями цього світу, реципієнту пропонують не обурення, гнів і заперечення оного, а іронічне грайливо-епатажне «простопророкування» з цього приводу.

Чи утримався би на окресленій інтонаційно-семантичній ноті оповідач «Пророка» у подальшому, дізнатися вже неможливо. Хоча за окреслених обставин і можна припустити, що відповідальним за наругу над Ланою, чи то пак над «пані З-зі», був або той, хто мав стати пророком, або це так на нього вплинуло, що він тому і мав би стати пророком. Втім, інтенція щодо постмодерністського, а отже, й іронічно-епатажного стибу подолання всесвітньої антропологічної трагедії у проаналізованому уривку є, либонь, цілком очевидною.

References

Punina, O. (2016). Samitnyi henii. Oles Uliianenko: literaturnui portret [The lonely genius: Oles Uliianenko: a literary portrait]. Kyiv, Ukraine.

Vlasiuk, A. (2017). Filosofiiya proproka [Philosophy of the prophet]. Retrieved from <https://uamodna.com/articles/filosofiya-proroka-prorok-roman-olesj-uljyanenko-indash-k-ukrayinsjkyu-prioritytet-2013/>

³⁹ Ульяненко О. Пророк... С. 55.

⁴⁰ Там само.

⁴¹ Теория литературы: в 2 т. Москва: Издательский центр «Академия», 2004. Т. 1. С. 75

⁴² Там само. С. 76.

Brynykh, M. (2013). Tse Skovorodu svit lovyv i ne vpiimav. Ulianenka zh vin zhrib u zhmeniu [It was Skovoroda who was being followed and caught by the world. Ulianenka was only grabbed with its hands]. Retrieved from https://gazeta.ua/articles/events-journal/_ce-skovorodu-svit-loviv-i-ne-vpiimav-ulyanenka-zh-vin-zgrib-u-zhmenyu/514432

Solovei, O. (2013) Vselenskyi zhakh raionnoho mashtabu [The global horror on a region scale]. Retrieved from <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2013/07/11/183448.html>

Ulianenka, O. (2009). Propok. Uryvok z romanu [The prophet. An extract from the novel.]. *Ridnyi kraj – Homeland*. № 2 (21). S. 44–59.

Antonov, V. Y. (2020). Zerkalo: ontologii nevidimogo [The Mirror: the ontology of invisible]. Retrieved from <http://ivanem.chat.ru/zerkalo.htm>

Evola J. (1996). *Metafizika pola* [The metaphysics of sex]. Moscow, Russia.

Eco U. (1989). *Zametki na poliakh «Imeni hozy»/ Eco U. Imia rozy* [Notes in the margins of «The name of the rose»/ Eco U. The name of the rose]. Moscow, Russia.

Teoriia literatury: v 2 t. (2004). [Theory of literature: in 2 volumes]. Moscow, Russia.

Shteinbuk, F. M. (2007). *Zasady tilesnogo mimitizmu u tekstovykh stratehiakh postmodernistskoi literatury kintsia XX – pochatku XXI stolittia* [Principles of corporal mimetism in text strategies of postmodernism literature at the end of XX – at the beginning of XXI century], Kyiv, Ukraine.

Shteinbuk, F. (2009). *Tilesnist – mimezys – analiz (Tilesno-mimetychnyi metod analizu khudozhnikh tvoriv)* [Corporality – mimesis – analysis (Corporal-mimetic method to analyze fiction works)]. Kyiv, Ukraine.

Shteinbuk, F. (2013). *Ukrainska literatura u konteksti tilesno-mimetychnoho metodu* [Ukrainian literature in the context of corporal-mimetic method]. Simferopol, Ukraine.

Штейнбук Фелікс Маратович – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри русистики та східноєвропейських студій Університету Коменського у Братиславі (Šafárikovo námestie 6, 814 99, Bratislava, Slovensko).

Shteinbuk Feliks M. – Doctor of Philology, Professor, Professor of the Department of Russian and East European Studies of Comenius University in Bratislava (Šafárikovo námestie 6, 814 99, Bratislava, Slovensko).

E-mail: feliks.shteinbuk@uniba.sk

PLAYFUL-EPATAGE «BLAH-BLAH-PROPHEYSING» IN ALMOST THE SAME EXTRACT BY OLES ULIANENKO

*The literary works of Oles Ulianenka, whose 10th death anniversary was on 10 September 2020, provoked ambiguous critical reflections even during his lifetime. The aim of the article is to find the answer to a very simple but at the same time quite important question about the esthetic content of the last unfinished novel by Oles Ulianenka «The prophet», which according to its title and traditional approaches was analyzed by critics in rigorist-moralizing context. In contrast to such approaches, the suggested research is built on the designed and approved by doctoral and postdoctoral studies corporal-mimetic **method** to analyze fiction, the essence of which is justified by the notion «corporal mimetism» meaning that, in the first place, any literary text is interpreted considering its corporal determination. Consequently, **for the first time** in the Ukrainian study of literature, the interpretation of extremely contradictory works of the writer has allowed to make the **conclusions** that the seemingly apocalyptic problematics of the novel is controverted by applying the strategy of irony and epatage; therefore the image of the woman hanged on the tree, with her eyes and mouth sewn with the skin that was cut off her buttocks, does not only symbolize a depersonalized or even deantro-*

pologized personality but also suggests a discourse attempt to overcome that unspeakable horror by depicting the epatage situation in an ironical way; the horror which cannot be overcome in any other way. Contrariwise, the content of the analyzed extract of the literary work in general is that, despite the dreadful discourse represented in the novel the writer's strategy changes completely and instead of gloomy artistic observing the frightful world and playing with horrors of the surrounding society, the recipient is offered neither indignation nor anger or even denying the latter, but an ironic playful-epatage «blah-blah-propheying» on the matter.

Key words: Oles Ulianenka, corporal-mimetic method, corporality, irony, epatage.

Дата подання: 13 жовтня 2020 р.

Дата затвердження до друку: 16 листопада 2020 р.

Цитування за ДСТУ 8302:2015

Штейнбук Ф. Грайливо-епатажне «простопроорокування» у майже однойменному уривку Олесья Ульяненка. *Сіверянський літопис*. 2020. № 6. С. 98–105. DOI: 10.5281/zenodo.4394431.

Цитування за стандартом APA

Shteinbuk, F. (2020). Hrailvo-epatazhne «prostoprорokuvannia» u maizhe odnoimennomu uryvku Olesia Ulianenka [Playful-epatage “Blah-blah-propheying” in almost the same extract by Oles Ulianenka]. *Siverianskyi litopys – Siverian chronicle*, 6, 98–105. DOI: 10.5281/zenodo.4394431.

